

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2024-2025
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 26 Μαΐου 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 1Γ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 135 λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΙΣ (14) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ			Μονάδες 70
Α.Ι. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ			(μονάδες 30)
1.	A.I.1.	Τρόποι εκδήλωσης ρατσιστικής συμπεριφοράς	3
2.	A.I.2.	Θεματική πρόταση - επιχειρήματα	4
3.	A.I.3.	Ρόλος εκπαιδευτικού – κριτική τοποθέτηση	4
4.	A.I.4.	Κυριολεκτική/ μεταφορική σημασία - λειτουργία	3
5.	A.I.5.α.	Κύρια πρόταση – Δευτερεύουσα ονοματική	3
6.	A.I.5.β.	Δευτερεύουσα επιρρηματική, είδος, συντακτικός ρόλος	4
7.	A.I.5.γ.	Παρατακτική σύνδεση προτάσεων	3
8.	A.I.6.	Ονοματικό σύνολο σε δευτερεύουσα τελική πρόταση	2
9.	A.I.7.	Τονικά παρώνυμα	2
10.	A.I.8.	Αντώνυμα	2
Α.ΙΙ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ			(μονάδες 40)
11.	Περιεχόμενο		12
12.	Δομή		12
13.	Έκφραση		12
14.	Ορθογραφία		4
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ			Μονάδες 30
15.	B1. Χαλίλ Γκιμπράν, «Ο Προφήτης» (κεντρικό θέμα, σχήμα λόγου)		10
16.	B2. α) Συνανάγνωση Χαλίλ Γκιμπράν, «Ο Προφήτης» – Παντελής Μηχανικός «Γράμμα», (συμβουλές, εφαρμογή)		10
17.	B2. β) Συνανάγνωση Χαλίλ Γκιμπράν, «Ο Προφήτης» – Παντελής Μηχανικός «Γράμμα», (ρηματικό πρόσωπο, ύφος)		10
	Σύνολο		ΜΟΝΑΔΕΣ 100

Η κουλτούρα της ανεκτικότητας διδάσκεται

Η σημερινή ημέρα (16 Νοεμβρίου) αποτέλεσε την αφορμή να ανακληθούν στη μνήμη εικόνες πρόσφατων γεγονότων που αποτυπώνουν τη σκληρότητα, την αδιαλλαξία και την έλλειψη ανεκτικότητας ακόμη και στον αιώνα τον οποίο διανύουμε. [...] Οι καθημερινές παραβιάσεις δικαιωμάτων, τα περιστατικά ωμής βίας και οι βασανισμοί ανθρώπων εξαιτίας κάποιου ιδιαίτερου χαρακτηριστικού, διαφορετικής προέλευσης, διαφορετικού τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς, αποδεικνύουν πως ο ρατσισμός είναι πανταχού παρών. Ας αναλογιστούμε πόσο αίμα έχει χυθεί, πόσοι πόλεμοι έχουν διεξαχθεί στην πορεία της ιστορίας, πόσες καταστροφές έχουν σημειωθεί στην ανθρωπότητα, εξαιτίας της μισαλλοδοξίας.

Η αναβίωση του ρατσισμού σε όλες τις μορφές συνδέεται με έναν βαθύτερο φόβο, τον φόβο των διασπαστικών τάσεων. Οι περισσότεροι άνθρωποι αποστρέφονται την υπέρβαση των σχημάτων, γιατί αισθάνονται πιο ασφαλείς μέσα σε μια αναμενόμενη σχηματοποιημένη ζωή με συγκεκριμένες νόρμες, καθιερωμένες αξίες και ταυτολογική επικοινωνία. Θεωρούν πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα «λιμνάζοντα ύδατα» και τους βγάζει από την κανονικότητά τους, για αυτό και τον πολεμούν. Ακόμη και έναν πρωτοποριακό τρόπο σκέψης, μια ριζοσπαστική ιδεολογία, μια ρηξικέλευθη στάση ζωής, όσο πρωτότυπη κι αν είναι, φοβούνται πως θα προκαλέσει τριβές και συγκρούσεις επικίνδυνες για την κοινωνική ομαλότητα. Δεν μπορούν να αντιληφθούν πως αυτό που χαρακτηρίζουν ως επικίνδυνο θα μπορούσε να ανοίξει πιο φωτεινούς δρόμους στα κεφάλαια της ιστορίας. Η ανοχή σε καθετί που μας ξεπερνάει ιδεολογικά και απέχει από τη δική μας στάση ζωής βοηθά στο να αντιλαμβανόμαστε σε εντελώς διαφορετικούς τρόπους σκέψης και να φιλιώνουμε μεταξύ μας, εξασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή και αρμονία.

Η αρετή της ανεκτικότητας δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας και συμβάλλει στη διαμόρφωση υγιούς κοινωνίας με ισχυρούς δεσμούς. Η δύναμή της είναι καθοριστική σε μια κοινωνία κοινωνικού αποκλεισμού των διαφορετικών. Η μετάδοση της εν λόγω αρετής είναι σημαντικό να επιτευχθεί στα πρώτα στάδια της ζωής του ατόμου και σε έναν από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο. Κι αυτό για τον απλό λόγο πως ένα κατάλληλο εκπαιδευτικό σύστημα έχει τη δυναμική να εξουδετερώσει τα «χαραγμένα» στερεότυπα που το παιδί έχει προσλάβει από τον ακατάλληλο μέχρι τώρα περίγυρό του.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού μπορεί να γίνει κομβικός. Ο δάσκαλος είναι ο μαέστρος της τάξης, που θα ενορχηστρώσει και θα ενώσει διαφορετικές φωνές, για να καταλήξει σε ένα εύηχο κοινωνικό αποτέλεσμα. Ο ίδιος θα πρέπει να αναζητά την ποικιλομορφία, να αποδέχεται διαφορετικές ταυτότητες και αντισυμβατικούς τρόπους σκέψης εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας, για να δημιουργήσει έναν πολύχρωμο καμβά υγιών και ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων και να συνεργάζεται σε μια τάξη και ένα σχολείο χωρίς αποκλεισμούς. [...]

Μαρία Δ. Πετροπούλου, *Το Βήμα*, 16 Νοεμβρίου 2022.
<https://www.tovima.gr/2022/11/16/opinions/3683745/>
(απόσπασμα και διασκευή)

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

(Μονάδες 30)

A.I.1. Να εντοπίσετε στην πρώτη (1^η) παράγραφο **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους εκδηλώνεται η ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι σε ανθρώπους με διαφορετικά χαρακτηριστικά.

(μονάδες 3)

Δύο (2) από τους πιο κάτω τρόπους εκδήλωσης ρατσιστικής συμπεριφοράς
(2 x 1,5 μον. = 3 μον.)

- Έλλειψη ανεκτικότητας / αδιαλλαξία
- Σκληρότητα
- Παραβιάσεις δικαιωμάτων
- Περιστατικά βίας
- Βασανισμοί ανθρώπων
- Πόλεμοι / Καταστροφές (εξαιτίας της μισαλλοδοξίας)

A.I.2. Να καταγράψετε τη θεματική πρόταση της δεύτερης (2^{ης}) παραγράφου και να αναφέρετε **δύο (2)** επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στις λεπτομέρειες της ίδιας παραγράφου.

(μονάδες 4)

Θεματική Πρόταση: «Η αναβίωση του ρατσισμού σε όλες τις μορφές συνδέεται με έναν βαθύτερο φόβο, τον φόβο των διασπαστικών τάσεων.» **(1 μον.)**

Επιχειρήματα: Δύο (2) από τα πιο κάτω επιχειρήματα **(2 x 1,5 = 3 μον.)**

- Οι άνθρωποι αισθάνονται πιο ασφαλείς σε μια αναμενόμενη σχηματοποιημένη ζωή με συγκεκριμένες νόρμες, καθιερωμένες αξίες και ταυτολογική επικοινωνία.
- Οι άνθρωποι θεωρούν πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα «λιμνάζοντα ύδατα» και τους βγάζει από την κανονικότητά τους.
- Οι άνθρωποι φοβούνται ακόμα και έναν πρωτοποριακό τρόπο σκέψης, μια ριζοσπαστική ιδεολογία, μια ρηξικέλευθη στάση ζωής πως θα προκαλέσει τριβές και συγκρούσεις επικίνδυνες για την κοινωνική ομαλότητα.
- Οι άνθρωποι δεν μπορούν να αντιληφθούν πως αυτό που χαρακτηρίζουν ως επικίνδυνο θα μπορούσε να ανοίξει πιο φωτεινούς δρόμους στα κεφάλαια της ιστορίας.

Σημείωση: Σε περίπτωση που ο/η μαθητής/-τρια αποδώσει με δικά του λόγια / σε συντομία δύο (2) από τα πιο πάνω επιχειρήματα ή παραθέσει πιο σύντομα αποσπάσματα, η απάντηση είναι ορθή και δίδονται οι αντίστοιχες μονάδες.

A.I.3. Να εξηγήσετε, με αναφορά σε **δύο (2)** σημεία της 4^{ης} παραγράφου, ποιος είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην καλλιέργεια της ανεκτικότητας και να αναφέρετε αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε, δικαιολογώντας την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

Ρόλος του εκπαιδευτικού στην καλλιέργεια της ανεκτικότητας

Δύο (2) από τα πιο κάτω σημεία (2 x 1 μον. = 2 μον.)

- Κομβικός ρόλος
- Είναι καθοδηγητής / ο μαέστρος της τάξης.
- Ενορχηστρώνει και ενώνει διαφορετικές φωνές, (για να καταλήξει σε ένα εύηχο κοινωνικό αποτέλεσμα).
- Θα πρέπει να αναζητά την ποικιλομορφία.
- Πρέπει να αποδέχεται διαφορετικές ταυτότητες και αντισυμβατικούς τρόπους σκέψης εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας, (για να δημιουργήσει έναν πολύχρωμο καμβά υγιών και ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων).
- Πρέπει να συνεργάζεται σε μια τάξη και ένα σχολείο χωρίς αποκλεισμούς.

Σημείωση: Είναι αποδεκτό ο/η μαθητής/-τρια να αποδώσει με δικά του λόγια δύο (2) εκ των πιο πάνω σημείων.

Συμφωνία/ Διαφωνία (1 μον.)

Αιτιολόγηση (1 μον.)

A.I.4. «Η αρετή της ανεκτικότητας δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας και συμβάλλει στη διαμόρφωση υγιούς κοινωνίας με ισχυρούς δεσμούς.» (3^η παράγραφος)

Να προσδιορίσετε με ποια σημασία (κυριολεκτική ή μεταφορική) χρησιμοποιείται η λέξη «γέφυρες» στο πιο πάνω απόσπασμα και να εξηγήσετε τι θέλει να πετύχει η συγγραφέας με τη συγκεκριμένη σημασία της λέξης αυτής.

(μονάδες 3)

Σημασία: Η λέξη «γέφυρες» χρησιμοποιείται με μεταφορική σημασία. **(1,5 μον.)**

Τι θέλει να πετύχει η συγγραφέας με τη συγκεκριμένη σημασία;

Ένα (1) στοιχείο από τα πιο κάτω (1,5 μον.)

Η συγγραφέας θέλει:

- να προσδώσει ζωντάνια / παραστατικότητα στο κείμενό της
- να δώσει έμφαση / να τονίσει την αξία της ανεκτικότητας
- να προσελκύσει το ενδιαφέρον / την προσοχή του / της αναγνώστη / -στριας
- να αναδείξει την αξία της ανεκτικότητας
- να επηρεάσει συναισθηματικά τον / την αναγνώστη / -στρια
- να πετύχει την επίκληση στο συναίσθημα
- να προσδώσει λογοτεχνική χροιά στο κείμενό της

A.I.5. «Οι περισσότεροι άνθρωποι αποστρέφονται την υπέρβαση των σχημάτων, γιατί αισθάνονται πιο ασφαλείς μέσα σε μια αναμενόμενη σχηματοποιημένη ζωή με συγκεκριμένες νόρμες, καθιερωμένες αξίες και ταυτολογική επικοινωνία. Θεωρούν πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα «λιμνάζοντα ύδατα» και τους βγάζει από την κανονικότητά τους.»

Να εντοπίσετε στο πιο πάνω απόσπασμα του κειμένου και να γράψετε:

α. μία (1) κύρια πρόταση και μία (1) δευτερεύουσα ονοματική πρόταση.

(μονάδες 3)

β. μία (1) δευτερεύουσα επιρρηματική πρόταση, δηλώνοντας το είδος και τον συντακτικό της ρόλο.

(μονάδες 4)

γ. δύο (2) προτάσεις που συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά, δικαιολογώντας την απάντησή σας.

(μονάδες 3)

α. Κύρια πρόταση: Μία (1) από τις πιο κάτω (1,5 μον.)

- Οι περισσότεροι άνθρωποι αποστρέφονται την υπέρβαση των σχημάτων
- [Οι περισσότεροι άνθρωποι] θεωρούν / Θεωρούν

Δευτερεύουσα Ονοματική Πρόταση: Μία (1) από τις πιο κάτω (1,5 μον.)

- πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα «λιμνάζοντα ύδατα»
- (πως) τους βγάζει από την κανονικότητά τους

β. Δευτερεύουσα Επιρρηματική Πρόταση (2 μον.):

- γιατί αισθάνονται πιο ασφαλείς μέσα σε μια αναμενόμενη σχηματοποιημένη ζωή με συγκεκριμένες νόρμες, καθιερωμένες αξίες και ταυτολογική επικοινωνία

Είδος: Αιτιολογική (1 μον.)

Συντακτικός ρόλος: Επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας (1 μον.)

Σημείωση: Απλή αναφορά σε επιρρηματικό προσδιορισμό, βαθμολογείται με 0,5 μονάδα.

γ. Προτάσεις που συνδέονται παρατακτικά:

- πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα «λιμνάζοντα ύδατα» (1 μον.)
- (πως) τους βγάζει από την κανονικότητά τους (1 μον.)

Σημείωση: Σε περίπτωση που ο / η μαθητής/ τρια δεν διακρίνει τις προτάσεις ή συμπεριλάβει τον σύνδεσμο «και» στη δεύτερη πρόταση, δίδεται η μία (1) από τις δύο μονάδες.

Αιτιολόγηση απάντησης: Ένα (1) από τα πιο κάτω σημεία (1 μον.)

- Οι προτάσεις συνδέονται με το «και».
- Οι προτάσεις συνδέονται με τον (παρατακτικό) σύνδεσμο «και».
- Οι δύο προτάσεις είναι όμοιες / ισοδύναμες (ειδικές).
- Ο σύνδεσμος «και» συνδέει όμοιες / ισοδύναμες προτάσεις.

A.I.6. Να ξαναγράψετε την πιο κάτω περίοδο λόγου μετατρέποντας την υπογραμμισμένη φράση σε δευτερεύουσα τελική πρόταση, κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές:

Χρειαζόμαστε την αρετή της ανεκτικότητας για τη διαμόρφωση μιας υγιούς κοινωνίας.

(μονάδες 2)

Χρειαζόμαστε την αρετή της ανεκτικότητας, για να διαμορφώσουμε μια υγιή κοινωνία. /

Χρειαζόμαστε την αρετή της ανεκτικότητας, για να διαμορφωθεί μια υγιής κοινωνία.

Σύνδεσμος: «(για) να» (1 μον.)

Ρήμα: «διαμορφώσουμε / διαμορφωθεί» (1 μον.)

Σημείωση: Σε περίπτωση που το ρήμα της δευτερεύουσας δεν συμφωνεί σε πρόσωπο και αριθμό με το ρήμα της κύριας πρότασης, να αφαιρεθεί 0,5 μον.

A.I.7. Να γράψετε **ένα (1)** τονικό παρώνυμο για κάθε μια από τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις:

«...σε έναν από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο.»

(μονάδες 2)

- χώρους: χορούς **(1 μον.)**
- σχολείο: σχόλιο **(1 μον.)**

A.I.8. Να γράψετε **ένα (1)** αντώνυμο για κάθε μια από τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις, χωρίς να αλλάξετε τον γραμματικό της τύπο.

- «...αυτό που χαρακτηρίζουν ως επικίνδυνο θα μπορούσε να ανοίξει πιο φωτεινούς δρόμους στα κεφάλαια της ιστορίας»
- «Ο ίδιος θα πρέπει να αναζητά την ποικιλομορφία, να αποδέχεται διαφορετικές ταυτότητες...»

(μονάδες 2)

- επικίνδυνο ≠ ακίνδυνο **(1 μον.)**
- να αποδέχεται ≠ να απορρίπτει / να αρνείται / να αποκρούει **(1 μον.)**

Σημείωση:

- Για ορθογραφικό / -ά λάθος / -η: αφαιρείται 0,25 μον.
- Για λανθασμένη χρήση γραμματικού τύπου: αφαιρείται 0,25 μον.
- Και για τα δύο λάθη: αφαιρείται 0,5 μον.

A. II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Μονάδες 40)

«Η μετάδοση της αρετής της ανεκτικότητας είναι σημαντικό να επιτευχθεί στα πρώτα στάδια της ζωής του ατόμου και σε έναν από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο».

Με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Ανεκτικότητας, το σχολείο σου διοργανώνει εκδήλωση με θέμα «Σχολείο: Στον αγώνα κατά του ρατσισμού».

Στην εκδήλωση αυτή καλείσαι, ως εκπρόσωπος του «Ομίλου Ισότητας», να εκφωνήσεις ομιλία στην οποία θα παρουσιάσεις **δύο (2)** αίτια που οδηγούν τους ανθρώπους σε ρατσιστικές συμπεριφορές και θα προτείνεις **δύο (2)** τρόπους μέσω των οποίων το σχολείο θα μπορούσε να συμβάλει στην καλλιέργεια αντιρατσιστικών συμπεριφορών.

(Έκταση: τουλάχιστον 250 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρεις το ονοματεπώνυμό σου ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σου.

A. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: 12/40 μονάδες

[Πρόλογος: 1,5 μον., Κύριο μέρος = 9 μον., επίλογος = 1,5 μον.]

1. Πρόλογος (1,5 μον.)

- Ενδεικτικά: πολύ σύντομος σχολιασμός του θέματος, Δήλωση της αφορμής (Διεθνής Ημέρα Ανεκτικότητας), Αναφορά στον διοργανωτή (Σχολείο), Απλή αναφορά στην ιδιότητα του ομιλητή (Εκπρόσωπος του «Ομίλου Ισότητας»). **(1 μον.)**
- Αναφορά στα δύο (2) ζητούμενα του θέματος (αίτια που οδηγούν τους ανθρώπους σε ρατσιστικές συμπεριφορές, τρόποι μέσω των οποίων το σχολείο θα μπορούσε να συμβάλει στην καλλιέργεια αντιρατσιστικών συμπεριφορών). **(2 x 0,25 = 0,5 μον.)**

2. Κύριο Μέρος (9 μον.)

Αίτια που οδηγούν τους ανθρώπους σε ρατσιστικές συμπεριφορές (4,5 μον.)

Δύο (2) από τα πιο κάτω αίτια x 2,25 = 4,5 μον.

[απλή αναφορά αιτίου (1) – επιχειρηματολογία / τεκμηρίωση / ανάπτυξη αιτίου (1,25)]

- Ο φόβος, η ανασφάλεια και η καχυποψία που γεννά η διαφορετικότητα απέναντι στον «άλλο».
- Η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας- πνευματική φτώχεια- χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, άρα εμμονή σε στερεότυπα

- Η κρίση αξιών- αμφισβήτηση των ανθρωπιστικών αξιών- το ατομικιστικό πνεύμα της εποχής μας
- Τα συμπλέγματα ανωτερότητας ή κατωτερότητας
- Τα οικονομικά συμφέροντα (π.χ. οικονομική εκμετάλλευση αναπτυσσόμενων χωρών)
- Η οικονομική κρίση (π.χ. οι μετανάστες θεωρούνται υπαίτιοι για την ανεργία, καλλιέργεια εχθρικού κλίματος)
- Υλισμός- καταναλωτισμός σύγχρονων κοινωνιών
- Οι πολιτικές σκοπιμότητες- επεκτατικές βλέψεις / εθνικισμός- φανατισμός- απόρριψη διαλεκτικής μεθόδου
- Μ.Μ.Ε.: μεροληπτική πληροφόρηση- προπαγάνδα, αρνητικά πρότυπα
- Αναπαραγωγή στερεοτύπων μέσω της οικογένειας
- Οι προκαταλήψεις απέναντι σε ομάδες ανθρώπων σε συνάρτηση με το χαμηλό πνευματικό επίπεδο
- Οι ανταγωνιστικές τάσεις που χαρακτηρίζουν τις σχέσεις των ανθρώπων.
- ...

Τρόποι μέσω των οποίων το σχολείο θα μπορούσε να συμβάλει στην καλλιέργεια αντιρατσιστικών συμπεριφορών (4,5 μον.)

Δύο (2) από τους πιο κάτω τρόπους x 2,25 = 4,5 μον.

[απλή αναφορά τρόπου (1) – επιχειρηματολογία / τεκμηρίωση / ανάπτυξη τρόπου (1,25)]

- Ανθρωπιστική παιδεία - καλλιέργεια πολυπολιτισμικής συνείδησης και ανθρωπιστικών αξιών (αγάπη, συνεργασία, αλληλεγγύη) μέσα από τη διδασκαλία
- Σωστή διαπαιδαγώγηση εντός και εκτός της τάξης: σεβασμός προσωπικότητας και δικαιωμάτων κάθε ατόμου, ανεκτικότητα στη διαφορετικότητα, καταδίκη / συνέπειες σε περιπτώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς
- Δυναμική παρέμβαση / Ευαισθητοποίηση των μαθητών/μαθητριών για καταπολέμηση των διακρίσεων μέσα από δράσεις: σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες, αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Δράσεις κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων (μουσικές / αθλητικές/ χορευτικές, ...)
- Συμμετοχή μαθητών σε εργαστήρια καλλιέργειας της ανεκτικότητας
- Λειτουργία θεσμού μεντόρων μαθητών
- Ανταλλαγή μαθητών από διάφορες χώρες (π.χ. στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων) - επαφή με άλλους πολιτισμούς
- Ρόλος του εκπαιδευτικού: σεβασμός στην πολυμορφία, αποδοχή διαφορετικότητας, καλλιέργεια συνεργασίας, ...
- Δημοκρατικό σχολείο, σχολείο ίσων ευκαιριών με στόχο την εξάλειψη κάθε είδους αποκλεισμού και ενσωμάτωση όλων των μαθητών / μαθητριών στη σχολική κοινότητα ανεξαρτήτως χαρακτηριστικών
- ...

3. Επίλογος (1,5 μον.)

Κλείσιμο ομιλίας / Ανακεφαλαίωση / Συμπέρασμα / Εισήγηση / Ευχή

Σημείωση: Γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε άποψη –που δεν καταγράφεται πιο πάνω– αρκεί να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη.

B. ΔΟΜΗ: 12/40 μονάδες

1. Εξωτερικά δομικά στοιχεία κειμενικού είδους της ομιλίας (2 μον.)

- Προσφώνηση (1 μον.) [Η προσφώνηση είναι ορθή είτε είναι κλιμακωτή, είτε αποτελείται από έναν γενικό όρο που συνοψίζει όλους τους παρευρισκόμενους, π.χ. Σεβαστό ακροατήριο, Κυρίες και κύριοι, Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, κ.λπ.]
- Επιφώνηση (1 μον.)

2. Εξωτερικά δομικά στοιχεία κειμένου (2 μον.)

- Πρόλογος (0.5 μον.), Κύριο Μέρος (1 μον.), Επίλογος (0.5 μον.)

3. Δομή παραγράφων (4 μον.)

4. Αλληλουχία ιδεών και σύνδεσή τους / διάρθρωση ιδεών / συνοχή (4 μον.)

Γ. ΕΚΦΡΑΣΗ: 12/40 μονάδες

1. Σαφήνεια - σύνταξη (4 μον.)

2. Ακριβολογία – επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου (4 μον.)

3. Ύφος ανάλογο του επικοινωνιακού πλαισίου και της επικοινωνιακής περίπτωσης (εκφώνηση Ομιλίας) (4 μον.)

- Χρήση κατάλληλου προσώπου (ενδεικτικά: γ' προσώπου, όταν παρατίθενται επιχειρήματα/τεκμήρια, β' προσώπου, όταν ο/η ομιλητής/-τρια απευθύνεται στο ακροατήριο και α' ενικού/πληθυντικού προσώπου για προσωπική άποψη ή ποικιλία ύφους)
- Πρόκληση ενδιαφέροντος ακροατηρίου.
- Λεξιλόγιο ανάλογο του ύφους.

Δ. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ 4/40 μονάδες

Ορθή χρήση γραμματικών κανόνων

- Για κάθε 5 ορθογραφικά / γραμματικά λάθη: αφαιρείται **1 μονάδα**
- Απουσία τονισμού: αφαιρείται **1 μονάδα**).

Σημείωση:

1. Νοείται ότι, σε περίπτωση που η έκταση είναι μικρότερη του καθορισθέντος ορίου, αφαιρούνται αναλογικά μονάδες και από τη δομή, την έκφραση και την ορθογραφία.
2. Έκθεση που θα διαπιστωθεί ότι είναι εκτός θέματος, βαθμολογείται με μηδέν (0) σε όλα τα σημεία.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

Ι. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Χαλίλ Γκιμπράν, «Ο Προφήτης»

Μωρό κρατώντας στην αγκάλη μια γυναίκα ζήτησε.
Μίλησέ μας για τα Παιδιά.
Κι εκείνος αποκρίθηκε.
Δεν είναι παιδιά σας τα παιδιά.
Γιοι και κόρες είναι της λαχτάρας της Ζωής για τη Ζωή. 5
Τα βοηθάτε νά 'ρθουν στη ζωή, αλλά δεν έρχονται από εσάς.
Ζουν μαζί σας, αλλά δε σας ανήκουν.
Δώστε τους την αγάπη σας, όχι τις ιδέες σας.
Τις δικές τους ιδέες έχουν. 10
Στεγάστε το σώμα τους, όχι την ψυχή τους.
Η ψυχή τους ενοικεί στον οίκο του μέλλοντος,
εκεί που δεν μπορείτε να πάτε μήτε στα όνειρά σας.
Προσπαθήστε να τους μοιάσετε, μη θελήσετε να σας μοιάσουν.
Η ζωή πίσω δεν τραβά, δε σταματά στο χθες.
Εσείς είστε τα τόξα. Από σας θα πετάξουν μπροστά τα παιδιά σας 15
σαν βέλη ζωντανά.
Ο Τοξευτής κοιτάζει το στόχο πάνω στο μονοπάτι του άπειρου.
Σας λυγίζει δυνατά, για να φύγουν γοργά και μακριά τα βέλη του.
Δεχτείτε χαρούμενα το λύγισμα στο χέρι του Τοξευτή.
Εκείνος αγαπά τα βέλη που τοξεύονται, 20
αγαπά όμως και το δυνατό το τόξο.

Ερώτηση Β1

Να αναφέρετε το κεντρικό θέμα του ποιήματος «Ο Προφήτης» και να εξηγήσετε με ποιο σχήμα λόγου παρουσιάζεται αυτό στους στίχους 15-21. Να τεκμηριώσετε με αναφορές στο κείμενο.

(μονάδες 10)

Κεντρικό θέμα του ποιήματος (3 μον.):

Τα παιδιά δεν είναι ιδιοκτησία των γονέων / Ο ρόλος κάθε γονιού είναι να ωθεί τα παιδιά του προς την ανεξαρτησία / άλλο συναφές με κεντρικό άξονα την έννοια της «ανεξαρτησίας».

Αναφορά σχήματος λόγου (2 μον.):

Αλληγορία / Αλληγορική εικόνα / Παραβολική εικόνα

Επεξήγηση σχήματος λόγου:

δύο (2) από τα τρία (3) πιο κάτω σημεία, με τις αντίστοιχες τεκμηριώσεις

Αναφορά κάθε σημείου: [Δύο (2) x 1 μον. = 2 μον.]	Επεξήγηση κάθε σημείου αλληγορίας: [(Ποιους εννοεί: 1 μον. Επεξήγηση: 0,5 μον.) Δύο (2) x 1,5 μον. = 3 μον]
Τόξα / «Εσείς είστε τα τόξα»	Εννοεί τους γονείς. Ο ρόλος των γονέων είναι να ωθήσουν τα παιδιά τους προς την ανεξαρτησία.
Βέλη / «σαν βέλη ζωντανά»	Εννοεί τα παιδιά. Τα παιδιά παρομοιάζονται με βέλη που θα πετάξουν μπροστά με την ώθηση των γονέων.
Τοξευτής / «Ο Τοξευτής κοιτάζει το στόχο»	Εννοεί τον Θεό. Ο Θεός κοιτάζει το στόχο πάνω στο μονοπάτι του άπειρου και λυγίζει δυνατά τα τόξα (γονείς), για να φύγουν γοργά και μακριά τα βέλη (παιδιά). / Οι γονείς καλούνται να δεχτούν «χαρούμενα το λύγισμα στο χέρι του Τοξευτή». / Ο Θεός ως Δημιουργός και Πατέρας αγαπά ισότιμα τόσο τα παιδιά όσο και τους γονείς.

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Παντελής Μηχανικός, «Γράμμα»**

Αγαπητή μου μητέρα,

Η Αγάπη σου,

σε πληροφορώ

μου δυσκολεύει τη ζωή.

Εδώ πέρα δεν υπάρχει άλλη διέξοδος.

Περπατώ στους δρόμους

με την ύπαρξή μου γραμμένη κάτω απ' τα παπούτσια μου,

που τη ζουλεί το κάθε μου πάτημα.
 Καμιά φορά βγάζουμε το παπούτσι μας
 και το πετάμε στον αέρα, 10
 γιατί είναι ανάγκη να παίξουμε.
 Κάποια μέρα μπορεί να το χάσω μέσα σ' αυτή την οχλοβοή
 μαζί με ό,τι έχει γραμμένο από κάτω.

Εσύ μου είπες να μην τα κάνω όλ' αυτά.
 Μα ακριβώς σου γράφω για να σε πληροφορήσω πως δεν γίνεται
 διαφορετικά. 15

Δεν μπορώ να σ' ευχαριστήσω.
 Η αγάπη σου με τραβά από τα μαλλιά, όταν εγώ
 μάχομαι ολάκερος,
 μ' αποσπά δυνάμεις,
 αυτή την κρίσιμη στιγμή, 20
 που μόνο με μαντήλια βρεμένα στο αίμα
 προσπαθούμε να δροσίσουμε το μέτωπο των ζαλισμένων μας
 πεποιθήσεων.

Παντελής Μηχανικός, *Παρεκκλίσεις*, 1957
 στο *Ποιήματα, συλλογές και άλλα*, Λευκωσία, Εκδόσεις Χρυσοπολίτισσα, 1982, σ.19.

Ερώτηση Β2

α) Να αναφέρετε **δύο (2)** συμβουλές του προφήτη προς τους γονείς στο ποίημα «Ο Προφήτης» και να εξηγήσετε κατά πόσον η μητέρα του ποιητικού υποκειμένου στο ποίημα «Γράμμα» εφαρμόζει αυτές τις συμβουλές. Να τεκμηριώσετε με αναφορές στα δύο ποιήματα. (μονάδες 10)

Συμβουλές [Δύο (2) x 1 μον. = 2 μον.]	Τεκμηρίωση με αναφορές στο ποίημα «Ο Προφήτης» [Δύο (2) x 1 μον. = 2 μον.]
Να αγαπούν τα παιδιά τους, αλλά να μην τους επιβάλλουν τις δικές τους ιδέες.	«Δώστε τους την αγάπη σας, όχι τις ιδέες σας». / «Τις δικές τους ιδέες έχουν».
Να παρέχουν στέγη στα παιδιά τους, αλλά να μην καταπιέζουν την ψυχή τους.	«Στεγάστε το σώμα τους, όχι την ψυχή τους».
Να προσπαθούν να μοιάσουν στα παιδιά τους, αλλά να μην θέλουν να μοιάσουν τα παιδιά τους σ' αυτούς.	«Προσπαθήστε να τους μοιάσετε, μη θελήσετε να σας μοιάσουν».
Να δεχθούν χαρούμενα την παρουσία του Θεού στη ζωή τους.	«Δεχτείτε χαρούμενα το λύγισμα στο χέρι του Τοξευτή».

Να κατανοήσουν πως φέρνουν τα παιδιά στη ζωή, αλλά αυτά δεν είναι ιδιοκτησία τους (ανήκουν στην ίδια τη Ζωή).	«Δεν είναι παιδιά σας τα παιδιά. / Γιοι και κόρες είναι της λαχτάρας της Ζωής για τη Ζωή». / «Τα βοηθάτε νά 'ρθουν στη ζωή, αλλά δεν έρχονται από εσάς». / «Ζουν μαζί σας, αλλά δε σας ανήκουν».
Να κατανοήσουν ότι τα παιδιά τους ανήκουν στο μέλλον, εκεί όπου δεν μπορούν να πάνε οι ίδιοι.	«Η ψυχή τους ενοικεί στον οίκο του μέλλοντος», / «εκεί που δεν μπορείτε να πάτε μήτε στα όνειρά σας».
Απάντηση στο ερώτημα αν η μητέρα του ποιητικού υποκειμένου στο ποίημα «Γράμμα» εφαρμόζει αυτές τις συμβουλές ή όχι (2 μον.): Η μητέρα του ποιητικού υποκειμένου στο ποίημα του Π. Μηχανικού <u>δεν εφαρμόζει</u> τις συμβουλές του Προφήτη.	
Εφαρμόζει ή όχι η μητέρα τις συμβουλές; [Δύο (2) x 1 μον. = 2 μον.]	Τεκμηρίωση με αναφορές στο ποίημα «Γράμμα» [Δύο (2) x 1 μον. = 2 μον.]
Η υπερβολική αγάπη και η υπερπροστασία της μητέρας δυσκολεύει τη ζωή του ποιητικού υποκειμένου.	«Η αγάπη σου, σε πληροφορώ μου δυσκολεύει τη ζωή»
Η μητέρα είναι πιεστική με το παιδί της, μη επιτρέποντάς του να ανεξαρτητοποιηθεί, να διαμορφώσει τη δική του προσωπικότητα και να αναλάβει τις δικές του πρωτοβουλίες.	«Εσύ μου είπες να μην τα κάνω όλ' αυτά.» / «Περπατώ στους δρόμους με την ύπαρξή μου γραμμένη κάτω απ' τα παπούτσια μου»
Δημιουργεί στο παιδί της ένα αίσθημα καταπίεσης, αποσπώντας τις δυνάμεις του και εμποδίζοντας κάθε μορφή αυτενέργειάς του.	«Η αγάπη σου με τραβά από τα μαλλιά, όταν εγώ»/ «μάχομαι ολάκερος»/ «μ' αποσπά δυνάμεις»

β) Να σημειώσετε σε ποιο ρηματικό πρόσωπο μιλούν: i. ο προφήτης στο ποίημα «Ο Προφήτης» και ii. το ποιητικό υποκείμενο στο ποίημα «Γράμμα». Να συσχετίσετε τη χρήση του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου με το ύφος κάθε ποιήματος.

(μονάδες 10)

- **Ρηματικό πρόσωπο στο οποίο μιλά ο προφήτης στο ποίημα «Ο Προφήτης»:**
β' πρόσωπο (πληθυντικού αριθμού) (**2,5 μον.**)
- **Ρηματικό πρόσωπο στο οποίο μιλά το ποιητικό υποκείμενο στο ποίημα «Γράμμα»:** α' πρόσωπο (ενικού αριθμού) (**2,5 μον.**)

Συσχετισμός του ρηματικού προσώπου με το ύφος κάθε ποιήματος

- **«Ο Προφήτης»:** Η χρήση του β' προσώπου (πληθυντικού αριθμού) (ποίηση του «εμείς») προσδίδει στο ποίημα διδακτικό / συμβουλευτικό / παραινετικό χαρακτήρα / αμεσότητα / ζωντάνια / δραματικότητα **(2,5 μον.)**
- **«Γράμμα»:** Η χρήση του α' προσώπου (ενικού αριθμού) στο ποίημα (ποίηση του «εγώ») προσδίδει προσωπικό / λυρικό / συναισθηματικό / εξομολογητικό ύφος / υποκειμενικότητα / αμεσότητα / ζωντάνια / αληθοφάνεια / πειστικότητα. **(2,5 μον.)**

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ